

А.В. Буряк студент
Харківський національний економічний університет
м. Харків, Україна
buryakalena@ua.ru
науковий керівник к.е.н., доц. Гриневич Л.В.

НАПРЯМКИ СТАТИСТИЧНОГО АНАЛІЗУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Негативні явища в економіці будуть доти, доки не буде досягнуто фінансової стабілізації, завдяки якій відбувається нормальний процес відтворення, зростає продуктивність праці й оплати праці, утримується оптимальний дефіцит бюджету, забезпечується сталість національної грошової одиниці, активно використовується банківський кредит за невисоку плату. Отже, спад сільськогосподарського виробництва в Україні здебільшого відбувся через непродуману фінансову політику, лібералізацію цін, зростання плати за банківський кредит.

Економісти приходять до висновку, що основною умовою функціонування господарських структур в ринкових умовах є створення адекватного ринкового середовища. Вважається, що при створенні такого середовища ведучу роль відіграють фінансові чинники, серед яких, як основні, виділяються: створення умов додержання еквівалентності обміну між товаровиробниками різних галузей (паритет цін); забезпечення на оптимальному рівні сільськогосподарських товаровиробників кредитними ресурсами; належний страховий захист сільськогосподарських товаровиробників з врахуванням підвищеного ризику діяльності; підтримка на оптимальному рівні доходів сільськогосподарських товаровиробників.

Проблеми, що стосуються фінансових результатів пов'язані з виробництвом сільськогосподарської продукції і дослідження потрібно починати саме з сфери виробництва. Об'єктивними і суб'єктивними причинами, що вплинули на об'єм отриманих доходів є загальне скорочення виробництва сільськогосподарської продукції як по підприємствах так і по Україні в цілому.

Підходи до розв'язання проблеми формування прибутку обумовлені внутрішніми і зовнішніми умовами функціонування підприємств. Внутрішні умови визначаються в основному системою обліку витрат, яка формує відповідну інформаційну базу для аналізу. До зовнішніх умов слід віднести рівень розвитку інфраструктури ринку, в тому числі насиченість ринку товарами і матеріальними ресурсами, напрям співвідношення місткості ринку з виробничим потенціалом підприємств.

На сьогодні в сільському господарстві України склалася складна фінансова ситуація, яка характерна і для народного господарства в цілому. Більшість сільськогосподарських підприємств знаходяться на межі банкрутства, тобто їх фінансова стійкість дуже низька. Забезпечення і підтримка фінансової стійкості підприємств в умовах конкурентного ринку набуває винятково важливого значення.

Підприємства галузей народного господарства вступають у різні взаємовідносини з різними суб'єктами. Тому функціонування сільськогосподарських підприємств, їх господарська діяльність пов'язана з грошовими відносинами, які викликають процеси виробництва і реалізації продукції, одержання доходів і їх розподіл по відповідних каналах [1].

Функціонуючи в ринковій економіці як суб'єкт підприємницької діяльності, підприємство має забезпечувати такий стан своїх фінансових ресурсів, за якого воно стабільно зберігало б здатність безперебійно виконувати свої фінансові зобов'язання перед своїми діловими партнерами, державою, власниками, найманими працівниками. Набуваючи в ринкових умовах не уявної, а справжньої фінансової незалежності, несучи реальну економічну відповідальність за ефективність господарювання і за своєчасне виконання фінансових зобов'язань, підприємства здатні досягти стабільності своїх фінансів лише при суворому додержанні принципів комерційного розрахунку, головними серед яких є зіставлення витрат і результатів, одержання максимального прибутку за мінімальних витрат. Саме ця умова є визначальною для формування фінансових результатів підприємства.

Важливе значення має також вивчення дисципліни розрахунків з іншими підприємствами, організаціями і державою, використання господарських засобів за призначенням, визначення шляхів

підвищення витрачання фінансових ресурсів.

Основним показником результатів діяльності підприємств є прибуток або збиток. Кінцевий фінансовий результат (прибуток або збиток) складається з фінансового результату від реалізації продукції (робіт, послуг), основних засобів, нематеріальних активів та іншого майна підприємств, цінних паперів, валютних цінностей та інших видів фінансових ресурсів, прибутку від орендних операцій, а також від позареалізаційних операцій.

На сучасному етапі застосовують декілька варіантів формування чистого доходу, які в першу чергу залежать від внутрішньогосподарських розрахункових цін. Таким чином, ціна повинна стати активним елементом фінансового механізму підприємств.

Найважливіша ознака фінансових результатів підприємств — їх здатність функціонувати і розвиватися в умовах внутрішнього і зовнішнього середовища, які істотно змінюються. При цьому важливе значення має достовірні і реальна інформація про внутрішню і зовнішню ситуацію.

Показники фінансових результатів підприємств:

Валовий прибуток — загальна сума прибутку отримана підприємством від підприємницької діяльності. Визначається як різниця між виручкою від реалізації товарної продукції і собівартістю цієї продукції. Оскільки продукція, використана у внутрігосподарському обороті, оцінюється за собівартістю, то прибуток від неї не одержують. Тому величина прибутку, визначена на основі товарної продукції, збігається з величиною прибутку, визначеною на основі валової продукції, оціненої за фактичними цінами її реалізації. З суми валового прибутку підприємство сплачує податки, відсотки за кредити, ренту, штрафи, тощо. З вирахуванням цих витрат у розпорядженні підприємства залишається чистий прибуток, який використовують для розширення виробництва (фонд нагромадження), утворення фондів матеріального стимулювання, страхових і резервних фондів та ін. Валовий дохід - загальна сума доходу платника податку від усіх видів діяльності, отриманого (нарахованого) протягом звітного періоду в грошовій, матеріальній або нематеріальній формах як на території України, її континентальному шельфі, виключній (морській) економічній зоні, так і за їх межами.

Валові витрати підприємств - сума будь-яких витрат платника податку у грошовій, матеріальній або нематеріальній формах, здійснюваних як компенсація вартості товарів (робіт, послуг), які придбаваються (виготовляються) таким платником податку для їх подальшого використання у власній господарській діяльності. ст. 5 Закону "Про оподаткування прибутку підприємств" від 28.12.1994 N 334/94-ВР

Балансовий прибуток — це сума фінансових результатів від усіх видів діяльності підприємства за звітний період, що складається з фінансового результату від реалізації продукції (робіт, послуг), включаючи продукцію підсобних, допоміжних та обслуговуючих виробництв і господарств, основних фондів, нематеріальних активів, цінних паперів, валютних цінностей, інших видів фінансових ресурсів та матеріальних цінностей, а також прибуток від орендних (лізингових) операцій, роялті та інших позареалізаційних операцій.

Чистий прибуток - частина балансового прибутку підприємства, що залишається в його розпорядженні після сплати податків, зборів, відрахувань і інших обов'язкових платежів до бюджету. Чистий прибуток використовується для збільшення оборотних коштів підприємства, формування фондів і резервів, і реінвестицій у виробництво. Об'єм чистого прибутку залежить від об'єму валового прибутку і величини податків; виходячи з об'єму чистого прибутку, обчислюються дивіденди акціонерам підприємства.

Прибуток від реалізації продукції — товарів, робіт, послуг — є основним його видом на підприємстві, безпосередньо пов'язаним з галузевою специфікою діяльності. Аналогом цього терміна виступає термін «прибуток по основній діяльності». В обох випадках під цим прибутком розуміється результат господарювання по основній виробничо-збутовій діяльності підприємства. Прибуток від реалізації продукції складається з прибутку у нереалізованих залишках річної продукції на початок року, прибутку від випуску товарної продукції звітного періоду та прибутку у залишках нереалізованої продукції на кінець року.

Рентабельність: загальна і реалізованої продукції — економічна категорія, що характеризує ефективність реалізації продукції (товарів, робіт та послуг). Визначається як відношення чистого прибутку від реалізації до виручки від реалізації [2].

Список літератури: 1.Глинский В.В., Ионин В.Г. Статистический анализ. Учебное пособие. Изд. 2, М. Филинъ. 2008 – 284 с. 2.Статистика. Учебник /Под ред.проф.Мхиторяна В.С. М., Экономистъ. 2005. – 190 с.